

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Disputatio Sexta. De Generatione Viventium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

Addi etiam, ut includit singularitatem, & non subsistentiam, tum propter animatorum generationem, in qua corpus pro altera parte terminat Generationem ut quod in suo ordine, & tamen non est subsistens, cum sit alteri communicabile, tum, quia natura ut sic, seclusa subsistentia, est sufficiens terminus Generationis, ut patet de B. V. erga humanitatem Christi; tum denique, quia subsistentia est quid negativum, adeoque actio Generativa ad eam terminari non potest.

malis generationis est ille, quo generans assimilatur sibi genitum, secundum esse essentiale, seu specificum, sed hoc facit forma, & non aliqua unio, quæ est accidens, & merus respectus extrinsecus adveniens habens se per modum meræ conditionis applicantis causas intrinsecas: ergo forma erit terminus formalis quo, & non unio, tale namque est constitutum, qualis est formalis terminus constituens: unde si esset accidentalis, constitutum etiam esset accidentale. Neque est necesse, quod terminus formalis in generatione semper de novo accipiat esse per eam, nam æquè bene dicitur terminus ad quem, licet præexistat, dummodò de novo in materiam inducatur, & æquè bene sua munera specificandi & assimilandi exercet, ac si non præexistisset.

VII. Adversarii probant, formam debere esse terminum qui. Illud est terminus qui, quod secundum se propriè, & primò generatur, sed compositum non sic generatur secundum se totum, & primò, nam materia præexistit; ergo compositum non est terminus, sed sola forma, quæ sic primò & propriè generatur; sed Respondeo cum Doctore, compositum poni per se primò terminum generationis primitate adæquationis, non verò totalitatis; generatur enim in se, & per se, & non gratiã alterius, veluti forma, & hæc ratione dicitur per se primò generari.

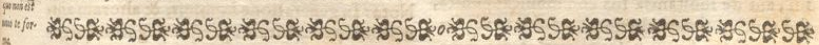
Ad alteram p, Scilicet corruptio-

nem, progrediendo, facilè est eam resolvere: unde etiam breviter eam expedit; nam si de ipsa corruptione loquamur sub ratione mutationis, subiectum est materia, in qua, velut in arena utraque exercetur mutatio: terminus autem est non esse, seu privatio formæ, nam quemadmodum in generatione transit materia de non esse formæ ad esse, ita e contra in corruptione transit de esse formæ, ad non esse formæ; si verò de ea loquamur in ratione destructionis, seu actionis destructivæ, terminus erit non esse compositi; sicut enim per generationem in ratione productionis solum compositum accipit esse, hoc enim est, quod propriè generatur, ita compositum est, quod propriè dicitur corrumpi, & per corruptionem desinere, secus est de forma, quæ sicut non dicitur propriè generari, sed educi de potentia subiecti, ita nec propriè dicitur corrumpi, sed desinere in materia, & in ejus potentiam rursus reduci, tamen ob nominum penuriam dicitur etiam forma corrumpi.

X. Declaratur subiectum corruptionis sicut & terminus.

VIII. Joannes à S. Thoma Probat subsistentiam esse terminum qui. Quia ille est terminus qui, qui per se directè, & primariò in generatione attingitur, & non secundariò, & mediata, sed subsistentia sic attingitur; quia per se primò pertinet ad perfectionem termini: ergo. At tamen Respondeo cum Scoto 3. d. 6. q. 1. & distingo minorem; subsistentia formalis, nego; hæc enim duplicem dicit negationem; subsistentia materialiter sumpta, quæ est existentia compositi, concedo; nam hæc, cum non sit gratiã alterius, sed gratiã sui producta, ad ipsam sequitur illa duplex negatio, dummodò non impediatur.

IX. Dico 3. Terminus formalis, seu quo generationis est forma, & unio. Probatur terminus for-

DISPUTATIO VI.

DE GENERATIONE VIVENTIUM.

QUÆSTIO I.

Quid sit Generatio Viventium?

I. Cognitã Generatione ut sic ad generationem viventium explicandam accedo, & quamvis nominatenus tam Thomistæ quàm Scotistæ in hac definienda discordent, utpote cum aliqui plus, alii minus in definitione ponant, facilè tamen concordari in hac possunt materia, ut sola videatur controversia de voce, non de se, unde ad obvianandum multis difficultatibus, & variis explanationibus, alioquin faciendis providendo, unam tam Thomistarum, quàm Scotistarum completentem hic trado definitionem, & ad quæstionem

Augustini lib. 1. contra Maxim. Ubi ait: Si animalibus dedit, ut non generent nisi quod sunt, homo hominem generat, canis canem, & Deus Deum non generat? Hoc genuit Pater, quod est, alioquin non est Filius verus, sicut de partibus animalium supra diximus. Similia habet lib. 2. c. 78. Est communis, nisi quod nonnulli addant: ly in similitudinem naturæ, quam particulam infra dandam in solutione oppositionis pro Scoto. Explicatur ergo Conclusio: Dicitur productio, in quo convenit cum productione substantiali non viventium, loquor enim de ea hic sub ratione productionis, & non mutationis: Dicitur naturalis, per quam particulam excluditur ab hac descriptione omnis productio, etiam viventis à vivente, quæ fieret per potentiam liberam, seu per voluntatem; hinc ab ea excluduntur primi homines, licet facti sint à DEO vivente, etiam aliquo modo ad ejus imaginem & similitudinem, sicut

II. Dico: Generatio viventium ut sic, bene describitur, quod sit: Productio naturalis viventis à vivente mediante principio conjuncto. Hæc est D.

& Angeli facti à Deo vivo viventes. Imò ut docet Doctor 3. d. 8. q. un. §. ad quæstionem & Theologi communiter, Processio Spiritus S. ideo non dicitur generatio, quemadmodum dicitur productio Verbi, quia nimirum procedit per principium Liberum, scilicet, voluntatem, non verò per naturale scilicet, intellectum; unde D. Augustinus lib. 15. Trinit. cap. 14. ait: *Filius procedit, ut natus, Spiritus Sanctus ut datus*; Datio autem fit per voluntatem, voluntas autem non est principium naturale, & hinc Spiritus S. non dicitur Filius, licet in similitudinem Patris procedat, quia, ut loquitur D. Augustinus lib. 3. contra Maxim. 14. *Non omne, quod procedit, nascitur, licet omne procedat, quod nascitur, sicut non omne, quod bipes est, homo est, quamvis bipes sit omnis, qui homo est.* Productio verò Filii verè dicitur generatio, & comprehenditur in hac descriptione, quia est naturalis, cum sit à principio naturaliter agente. Dicitur etiam *vivens à vivente*, in quo generatio viventium differt ab omnibus aliis generationibus inanimatorum, imò etiam animatorum procedentium à principio non vivente; hinc si verum est, ut quidam volunt, viventia, quæ generantur ex putri materia, ut ranæ, vermes, &c. produci à sole, generatio ipsorum non potest in rigore dici propriè generatio viventium, quia non est generatio viventis à vivente, sed à non vivente. Ponitur denique *mediante principio conjuncto*, ad significandum, quod genitum in se debeat habere aliquam substantiam, quæ fuit antè in generante, sicut in generatione Filii æterni patet, nam eadem essentia est in Patre, & Filio, seu generante, & genito; in plantis verò, brutis, & hominibus est semen, quod à generante deciditur. sub hac enim ratione dicitur fieri genitum ex substantia generantis; unde per hoc excluduntur generationes, quæ fiunt (si tamen aliquæ fiunt) à demonibus incubis; nam in his nihil demon sui, aut de substantia sua communicat genito, sed tantum semen alienum transfert in vas femina; quare fœtus nascens, partus dici debet hominis, cujus semen fuit, non verò demonis; hinc etiam fit, ut oviparix generatio & partus tribuatur avibus ova ponentibus, non verò illis, quæ ova tantum fovent, quod ipsa confirmat experientia, quæ videmus quòd si gallina foveat ova anatis, anates procedunt, non gallinæ. Excluditur etiam productio, quæ vivens producit aliud vivens, sed non mediante principio conjuncto, ut est productio hominis à Deo. Per principium autem in definitione positum debet intelligi principium activum, & non passivum, quod tantum ut materia se habet, hinc Eva non dicitur genita ab Adamo, licet fuerit ex ejus costa efformata, nec etiam animalcula homini domestica frequenter, sicut & brutis, possunt dici ab eis generari, quia non nisi materialiter, & passivè ad eorum productionem concurrunt, subministrando materiam, ex qua generantur.

Genitum debet aliquid habere de substantia generantis.

Principium debet esse activum.

III. Scotus objectus loquitur de specie & generatione univoca.

Opponitur contra definitionem datam Authoritas Doctoris 1. d. 13. q. un. ubi describit generationem viventium, quòd sit productio naturalis viventis à vivente producenti in natura, quod tamen nos omittimus;

ergò non est conformis Doctori. Respondet Scotum in illo Loco non definitivè generationem ut sic, sed solum unam speciem univocam, nam non potest verè negari generationem muli ex equo & asina esse generationem viventis à vivente, neque potest ostendi similitudo muli cum equo, aut asina, à quibus producit: ergò specie distinguitur, adeoque descriptio nostra non erit contra Scotum, sed Scoticitas Scotum malè explicantes.

QUÆSTIO II.

An Parentes activè se habeant in generatione Filii?

Quæstio hæc forum meum excedere videtur, cum ejus examen potius ad Medicos, & Anatomistas spectet, quam ad me, cum etiam, quia iis prælego, quibus competituris scire, quid sit diligere Fratres, quam disputare, quomodo, vel quid sit generare Filios, verumtamen quia castis auribus casta omnia sunt, nullus malè audiet, & si quis adhuc sensario malè affectato laboraret, utilitas tamen hujus quæstionis immaturo zelo præponenda est. Itaque duo quaruntur hæc; primò: an uterque parens, id est tam mas, quam femina in generatione prolis activè se habeant, vel an solum Pater activè, Mater verò passivè; Secundò: quidnam in generatione prolis producant? Circa primum Thomistæ secuti Aristotelem in Gen. 1. 19. docent, Matrem non concurrere activè emittendo verum semen, sed tantum passivè subministrando videlicet materiam, id est sanguinem menstruum, circa quem sperma virile, sicut artifex circa aliquam materiam. Opposita sententia est omnium Medicorum, & Doctoris 3. d. 4. q. un. §. tunc dicit, quod utrumque parentem concurrere activè subministrando verum semen, unde ex eodem citato Nota: In generatione hominis, & aliorum animalium perfectorum, per propagationem genitorum hæc omnia concurrere præcipue ex parte femina; primò enim intervenit motus localis, quòd materia corporis generandi detatur ad proportionatum & proprium Locum ipsius generationis, Secundò figuratur corpus generandum, quando materia in diversas partes distribuitur, & secundum diversas figuras delineatur; Tertiò condensatur & alteratur materia, ut in illam forma corporeitatis induci possit, ubi etiam motus localis intervenit, quòd partes illæ condensantur, & minorem occupant Locum; hæc omnia præcedunt organizationem; quartò organizatur corpus quæ in introductione formæ corporeitatis consistit; quintò est animatio, quæ immediatè, & in eodem instanti temporis organizationem consequitur. Denique est ipsa prolis augmentatio, sive intra ventrem matris existentis, sive postquam jam exivit, ad hanc mater se non habet activè; quod idem clarè D. Augustinus lib. 33. q. 9. §. 56. sic describit: *Dicitur autem conceptio humana sic producere & perfici, ut prima sex diebus lactu habeat similitudinem (semen supple) sequentibus diebus novem convertatur in sanguinem, & decem diebus solidetur, reliquis diebus decem & nati formatur*

formatur usque ad perfecta lineamenta omnium membrorum, & hinc jam reliquo tempore usque ad tempus partus magnitudine augetur. His præmissis

II. *De acti-
vitate
parentum
in
generatione
filii*

Dico primò: In generatione proli tam mas, quam femina activè se habent. Ita Scotus cit.

Probatur Conclusio primò:

Authoritate Sanctorum Doctorum Augustini tract. 2. in Joannem, ubi post ista Evangelistæ verba, *Qui non ex sanguinibus*, subdit: *tanquam maris & feminae.* Ex sanguinibus enim maris & femina nascuntur homines, in quo Loco, per sanguinem, semen intelligit. Imò clarissimè id supponit lib. 2. de nup. & concupisc. 13. *Utrum autem utriusq; sexus semina in muliebri utero cum voluptate miscantur, viderint femina, nos non decet inaniter usque ad ista esse curiosos.* Si enim non supponeret in femina, non quereretur, an ex commixtione cum semine virili delectatio oriatur. D. Bernardi Auctoritas clara est, nam serm. 2. super missus est ait: *Germen Domini Jesus Christus solum de mundissimo conceptus femine: Sed non viri; ergò solius Sacratissimæ Virginis; & consequenter si hæc activè concurrat ad conceptionem (hoc enim est subministrare semen) eadem est ratio de aliis feminis.*

Probatur secundò Ratione:

Per hoc causa univoca ab æquivoca differt, quòd causa univoca producat sibi effectum similem in natura; ergò quòd effectus sit similis causæ, provenit ex aliqua causa activè se habente, sed sublimo; experientia constat, quòd frequenter, & sæpiùs Filius assimilatur magis matri, quam Patri; ergò Mater etiam activè concurrat.

III. *De acti-
vitate
Thomistæ
respondentis*

Thomistæ Respondent, hanc assimilationem provenire tum ob communicationem sanguinis menstrui, tum ob inobedientiam materis, nam Patris semen intendit sibi assimilare prolem, ob impedimentum tamen inventum assimilatur opposito, scilicet matri. Sed Contrà ad primum: Sic posset dici pediculus assimilari homini, quia tam bene communicatur illi sudor, ac sanguis Filio; ad secundum dico, quòd licet virtus aliqua impediatur, ne producat sibi simile, non tamen statim producit simile opposito sui, ut patet de calore, qui impeditus à frigore, ne simile sibi producat, non producit tamen simile opposito suo, scilicet frigori, & si contingat, quòd producatur frigus, hoc non faciet calor impeditus, sed aliquid aliud agens: ergò assimilatio semper est ab aliquo agente & causa activa: ergò etiam ista assimilatio Filii ad Matrem non erit à Patris semine impedito tantum, sed à virtute activa matris, adeoque Mater activè concurrat.

IV. *De acti-
vitate
Thomistæ
respondentis*

Probatur Conclusio tertio:

Ex Aristotele asserente 10. Metaph. t. 25. formas ejusdem speciei consequi potentias ejusdem speciei, quia potentia sequuntur naturas specificas rerum, sed mas & femina sunt ejusdem speciei, ergò habent etiam potentias ejusdem speciei, & consequenter si Pater activè concurrat, concurrat & Mater. Confirmatur tum experientia Anatomicorum, qui asserunt in feminis esse eadem vasa semen deferentia,

coquentia, ac servantia, ac in viris, tum, si Mater solum præberet Locum ad materiam, de qua generatur proles, non concurrente ad illam activè, ipsa non aliter se haberet ad prolem, quam terra ad generationem auri, & ita diceretur Mater, sicut terra auri, quod tamen falsum est: nec valet dicere, feminam dici Matrem, quia est ejusdem rationis cum genito, non ita terra cum auro; quia hoc nihil officit, quin terra deberet dici Mater auri, quia non requiritur, ut Filius & Pater sint ejusdem rationis, alioquin equus non diceretur Pater muli, & asina Mater, quod tamen falsum est.

Arguitur contra Conclusionem fortissimè ratione:

sequeretur enim, quòd si femina emitteret verum semen, posse feminam se solam sine conjunctione viri generare, sed hoc est falsum: ergò probatur sequela: Quando duæ causæ essentialiter non subordinatæ (ut sunt, quæ sunt ejusdem speciei) concurrunt ad aliquem effectum una illarum potest in tantum crescere, ut se solâ possit effectum producere, ut patet de duobus trahentibus eandem navem, quam unus, si ejus virtus creverit in tantum, se solo trahere poterit, sed poterit semen feminæ magis ac magis crescere, & plures, ac sufficientes dispositiones tum in calore, tum quantitate acquirere. ergò se solâ poterit generare. Verum Respondeo negando sequelam, cujus probationem distinguo: Quando duæ causæ, &c. si in effectum ex tali productione non resultat dependentia, & relatio necessariò prærequiritur in alia causa partiali relationem alterius rationis, ut proprium relativum saltem concomitans, & secundum cursum naturalem, concedo; si prærequiritur, ut est in proposito, nego. Relatio enim maternitatis resultat in femina ex Filio producto necessariò prærequirit, ut proprium correlativum, in alia causa partiali aliam relationem alterius rationis sibiimet correspondentem, scilicet paternitatem.

V.

Ratio cur femina non possit sola generare & tamen unus novum solus trahere?

Instatur. Relatio correspondens maternitati ut proprium correlativum non est paternitas, cum salvari possit in Matre absque paternitate, ut patet de B. V. quæ in generatione Christi se habuit, veluti alia Matres fovendo, & nutriendo, & tamen maternitati ejus ex parte activi non correspondet relatio paternitatis; sed est filiatio: ergò nulla solutio. Respondeo distinguens. antecedens: non habet ut relativum proximum, concedo antecedens, & hinc est, quòd sine ea supernaturaliter salvari possit, quamvis non naturaliter; non habet pro relativo remoto, & necessariò præquisito ad hoc, ut fundamentum maternitatis fiat in potentia proxima, ut in ipso possit resultat relatio maternitatis, nego; virtus itaque Matris, seclusâ virtute Patris, est solum remota, non verò proxima.

Relatio maternitatis ad paternitatem est remota.

Opponunt Thomistæ secundò.

Tum, quia feminæ spadonibus, & pueris semen non efficientibus similes sunt in imberbitate, & voce, tum, quia alioquin ad instar virorum in usu venereo languerent, quod tamen scriptura negat, asserens Proverb. 20. *Tria insatiabilia esse, infernum, os vulvæ, & terram, quæ*

VI.

1011

non satiatur aqua; negat & ipsa experientia, quã videmus feminas luxuriosiores esse viris. Denique Christus Dominus ex semine conceptus fuisset, cum tamen de eo, cantet Ecclesia: *Et procedens homo sine semine.* Verum facilis est omnium solutio; nam ista similitudo cum pueris & spadonibus non provenit ex eo, quod semen non emittant, sed aliam esse causam probat ratio, quia alioquin etiam similiter pueris & spadonibus, steriles essent. Deinde: multæ mulieres in barba & voce maribus similes sunt: ergo illæ saltẽ semen emitterent & si aliqua emittunt; ergo omnes, cum non possent assignari ratio, cur uni & non alteri hoc esset concedendum; Quod verò in actibus venereis non languescant, non est, quia non emittunt semen, sed, quia intra se illud emittunt, & quia viris humidiores sunt, & ex majori abundantia sanguinis spiritus vitales citius resciantur, unde etiam Scriptura allegata nostram confirmat sententiam; si enim feminæ magis libidine ardent, quàm viri, signum est, eas stimulis feminis ad hoc durius agitari. Denique ad tertium respondendo concedimus, Dominum nostrum Jesum Christum ex semine Virginis fuisse formatum operante Spiritu Sancto deferente semen ad locum generationis, nullã proflus mediante sensuali delectatione, quare Scriptura, Ecclesia & Sancti Patres excludunt solum semen virile.

Solvuntur
plures instancie tum de
imberbitate
mulierum
tam luxurie
tam ex eo
quod Christus
esset genitus
ex semine.

VII.

Femina pro-
ducit ani-
mam sensiti-
viam.

Dico 2. Femina immediate, & activè concurrens ad educationem & informationem animæ vegetativæ & sensitivæ. Ita Scotus 1. d. 17. q. 3. K.

Probat: Quia non est recurrendum ad causas universales, quando necessitas non urget, vel ratio non suadet; utpote cum effectus ad causas universales referri non debeat, nisi quando excedit virtutem & vires agentis creati, quod hic non contingit, utpote cum mater præsens ejusdem sit perfectionis, adeoque per animam suam vegetativam & sensitivam ex materia apta educere poterit animam vegetativam & sensitivam: ergo. Nec per hoc mater perfectiùs attingit generationem proli, quàm parens absolute; unde parens nobiliùs agit per decisionem seminis perfectioris & activioris, utpote reddentis matrem proximè dispositam ad generationem, perfectiùs verò attingit mater ipsam informationem, si verò semen viri diceretur animatum, omninò æquè concurreret ad animationem. Ex Conclusione etiam inferri potest, mulum non esse essentialiter perfectiorem asinã, alioquin asina mulum producens ejus animationem non attingeret, cum nulla causa possit effectum se ipsã essentialiter perfectiorem attingere. Est ergo mulus tantum perfectior accidentaliter asina, in quantum major & propter concursum seminis Equi est robustior.

Quomodo Pa-
ter perfectiùs
generet.

VIII.

Parentes non
possunt at-
tingere unio-
nem animæ
rationalis.

Dico 3. Parentes non possunt attingere unionem animæ rationalis. Ita Scotus in 4. d. 43. q. 3. a. 3. asserens, Deum solum esse causam effectivam hujus unionis creando & infundendo animam; nam ut ipse alibi docet, producents formam product & unionem, ergo.

Probat Conclusio: Unio est respectus extrinsecus adveniens, quæ non po-

nitur, nisi positis extremis determinatè approximationis, sed parentes non sunt causa talis approximationis determinatè; ergo nec possunt esse causa unionis inter animam & corpus. Consequentia patet, quia si non ponitur unio, nisi positã tali approximatione, illud debeat esse causa unionis, quod est causa approximationis; Major patet, Minor probatur; quia parentes nullam exercent operationem, circa corpus, necessitantem simpliciter Deum ad anime productionem & infusionem, alioquin Deus eam non produceret liberè, quod tamen factum est, cum ex libero Dei Decreto ad perfectam organizationem corporis sequatur animatio. Confirmatur: quia non videtur, quomodo homo operando ut agens corpuscum possit attingere unionem hanc, quæ, ex parte animæ, facta est spiritualis est.

Aversa Conclusio nem sic oppugnat: Si homo solum attingeret formam corporeitatis, & non unionem animæ rationalis, sequeretur hominem non generare verè alium hominem, sed hoc est inconvenientissimum: ergo. Probat sequela; quia produceret solas dispositiones, sed producendo dispositiones solas, non dicitur verè generare unum alterum, quia alioquin homo non concurreret magis ad productionem hominis, quàm sol ad generationem viventium ex putri, consequenter non magis homo diceretur filius hominis, quàm vermis filius solis. Sed solvitur facile argumentum: respondet negativè ad sequelam, cuius prohibitionem vel distinguo, produceret solas dispositiones, quæ essent accidentia, nego; quæ essent substantia, concedo: vel nego cum Scoto absolute, hominem producendo formam corporeitatis producere solam dispositionem, nam pro eo instanti, quo ab homine inducitur ultima dispositio, inducitur anima rationalis à Deo, & cum non sit totaliter cessata actio hominis, sed in eodem instanti, in quo producit totum, adhuc perseverat producendo partem essentialem ipsius compositi, dicitur causa illius; hoc modo B. Virgo dicitur mater naturalis Christi & Dei, quia pro eodem instanti, quo corpus efformatum fuit à Virgine, unum fuit Verbum, hinc homo dicitur parens alterius, quia aliquid hinc ipsi communicat, quod non reperitur in productione viventium ex putri à sole, adeoque vermis nullo potest dici modo filius solis.

Instat. Secundum hoc dicitur filius patris, secundum quod producit à patre, & secundum quod assimilatur patri, sed secundum organizationem & productionem solum non dicitur filius patri similis, sed secundum totam entitatem ipsius Filii; ergo non esset adhuc verè filius patris: Attamen respondeo distinguendo Majorem; filius secundum illud dicitur filius patris, secundum quod producit mediã vel immediatè, concedo, solum immediatè, nego, sufficit enim immediatè unam partem essentialem attingere, ut dicatur totum filium producere modo paulò antè explicato.

Urget argumentum: Accidentis attingit ultimam dispositionem forme substantialis, tamen non dicitur causare substantiam, ergo nec homo dicitur generare hominem, licet

licet ultimam dispositionem attingat, adeoque plus requiretur & consequenter ipsam unionem attingere debet. Sed omnino nulla est paritas; nam forma corporis est de intrinseca ratione hominis producti, non sic accidentia respectu formae substantialis, imò si argutè perpendatur instantia, est bona probatio Conclusionis, quia non omne, quod potest producere ultimam dispositionem, potest etiam formam producere, ut dicit argumentum, adeoque licet mater ultimas producat dispositiones organizando, unionem formae animae rationalis attingere non potest; quia tunc tantum, potest agens, producens ultimam dispositionem, etiam inducere formam, quando dispositio & forma sunt ejusdem generis & ordinis, non verò quando diversi sunt. Ut haec materia medica melius intelligatur, consultum duxi, nonnullas quaestiones per & sub intultulatione Quaes expedire. Itaq; brevitati studendo

Quaeresextò: Quoto mense infans nasci solet? Respondeo ordinariè nono, quamvis saepius etiam septimo & octavo; imò aliquando decimo nasci testatur Scriptura Sap. 7. n. 10. In ventre matris figuratus fuit caro decem mensium tempore. Doctor Varreda dicit, probabiliter etiam quinto mense hominem nasci posse, & pro ratione allegat paritatem de terra, quae in certis partibus orbis bis in anno fructificat, cum tamen alibi non nisi semel, sic non implicat, quod detur femina, quae quinto partum edat, licet alia id non soleant facere, nisi nono.

XV. Nono mense solent homines nasci quamvis non implicet etiam quinto fieri.

QUAESTIO III.

De causis generationis viventium ex putri.

Ordo rei postulat, ut posteaquam praecedenti quaestione egi de generatione, quae fit per feminalem propagationem, aliquid dicam de iis, quae vel solum, vel etiam ex putri generari solent. Tota autem difficultas est de causa efficienti, nam de aliis patet; causa enim materialis materia est putrescens, formalis forma & finalis ipsa anima & compositum, si consideretur internus finis, sicut externus est bonum universi, tum conservatio speciei & utilitas, quam haec animalia imperfecta frequenter afferre solent. Itaq; ad quaestionem

I. Introductio ad quaestionem.

Dico I. Causa effectiva viventium generatorum ex putri, quoad animationem est Deus. Est D. Augustini lib. 3. Gen. litt. cap. 14. dicentis: Minutissima animalia pleraq; aut de vivorum corporum vitio, vel purgamentis, vel exhalationibus, aut cadaveribus abe gignuntur: quaedam etiam de corruptione lignorum & herbarum, quaedam etiam de corruptionibus fructuum, quorum omnium non possumus rectè dicere, Deum non esse Conditorum.

II. Deus est causa effectiva animae generatorum ex putri.

Probatur ex refutatione aliarum sententiarum: Quia tunc est ad causam primam recurrendum, quando in creatis non reperitur ulla activitas; quia illa esset vel in angelo, vel in astris, vel anima mundi, vel in calore disponente, in quibus tamen nequaquam aliqua assignari potest; nam angeli in his inferioribus non possunt causare aliquam formam absolutam ex communi Theologorum, sed solum agunt per motum localem & applicando activa passiva; Coeli licet possint concurrere ad formam corporeitatis, animam tamen, utpote perfectiorem nequeunt attingere; Anima verò mundi datur nulla; Calor deniq; accidens cum sit, neque ex se, neque ex virtute communicata potest attingere productionem substantiae: ergò solus Deus erit causa effectiva animationis.

Fortunius Licetus, In opere de spontaneo viventium ortu, qui etiam particularis est in hac materia, asserens, animas velut in vase contineri, quod tamen videtur inconceptibile; nam illa continentia verè animam cum materia unit vel nò; si primum, erit verum compositum vivens & per se, si secundum; ergò continebitur in materia, sicut vinum in vase, adeoque erit à materia independens & separabilis, ac consequenter immortalis, sicut anima rationalis; hic

III. Non possunt contineri velut in vase.

Rrrr inquam,

Quaeres prima

X. Quaes prima

XI. Quaes prima

XII. Quaes prima

XIII. Quaes prima

XIV. Quaes prima

F. Amandi Hermann Physica.

inquam, contra Conclusionem opponit auctoritatem tum Sacra Scriptura Gen. I. ubi clarè habetur, plantas & animalia alia, præter hominem, non fuisse à Deo immediatè producta, sed plantas, animantia & repentia à terra, pisces & volucres ab aqua; ait enim textus: *Protulit terra herbam facientem semen, lignumq; faciens fructum & habens unumquodq; seminem secundum speciem suam*: tum Aristotelis afferentis 2. Gen. cap. 3. solam animam rationalem deforis advenire, hoc est, à Deo produci: ergò Deus non est causa viventium generatorum ex putri. Sed respondeo: Scripturam ipsam ibi non exprimere causam efficientem, sed materialem, quare omnia fuerunt à Deo efficienter producta, hoc solo discrimine, quòd in productione aliorum animantium sola terra & aqua habuerunt concursum materialem, in productione autem hominis solus Deus concurret; quia anima rationalis creatur, non educitur, per quod patet, quid dicendum sit ad Aristotelem; quia idèò solum docuit animam rationalem deforis advenire, quia hæc sola est independens à corpore.

Explicatur Scriptura que videtur asserere omnia animantia non fuisse immediatè à Deo producta.

IV. Dico 2. *Anima animalium generatorum ex putri sunt ejusdem speciei cum illis, qua quandoq; etiam ex seminali propagatione generantur.* Ita Scotus 1. d. 2. q. 7. §. Respondeo ad primum principale.

Anima sunt ejusdem speciei.

Probatur primò: Tum, quia ignis ex ferro & chalybe productus ejusdem est speciei cum illo, qui ab alio igne generatur.

Secundò: Quia genita ex putri, & per seminalem propagationem habent easdem operationes circa eadem objecta, eadem accidentia, ab eisdem conservantur, & ab eisdem corrumpuntur, habent eadem organa, eandem figuram, compositionem & complexionem, ac omnes omninò proprietates: ergò sunt ejusdem speciei. Nec difficultatem habet, quod opponunt adversarii, scilicet, quòd non habeant potentiam generativam, nam in primis hoc negatur, ut patet experientia, quòd una planta sponte nata aliam producat; imò D. Augustinus 3. Trinit. 3. & 9. D. Ambrosius de Incarn. Verbi in fine, sentiunt Serpentes & Scorpiones, etiam si generentur ex putri, ex se invicem etiam generari; Detur deinde, quòd non haberent virtutem generativam, si omnia alia eandem speciem arguentia adsunt, non probat esse diversæ speciei; multi enim homines steriles sunt & infæcundi, nemo tamen eos specie distingui dicit.

Non refert quòd non generent, nam hoc saltem videtur.

V. **Opponitur Conclusioni ratio,** & Aristotelis auctoritas: Nam ubi sunt diversi specie motus, sunt diversi specie termini, sed hic productiones ex putri & ex semine, specie distinguuntur, ergò & termini. Deinde: Aristoteles 1. Gen. 1. ait: *Quæ non ex coitu, sed ex putri materia oriuntur, ea generant quidem, sed genere diversum, quodq; igitur nec mas est, nec femina, talia sunt nonnulla ex genere insectorum; ergò si non generant sibi simile jam specie differunt à genitis ex coitu, quæ sibi simile generare nata sunt.* Sed respondeo, ut frequenter insinuavi, non semper specificam distinctionem motuum inferre distinctionem spe-

cificam terminorum. Ad Aristotelem ergò dico, quòd loquitur de animalibus generatis ex putri perfectioribus & mediis; possunt enim in triplici differentia considerari; nam alia sunt imperfectissima, quæ nihil generant, alia imperfectiora, quæ aliud generant vivens, alterius tamen speciei, ac profus infæcundum, ut pediculi generant lendes, alia imperfecta, quæ ex coitu alia similia procreant etiam fecunda, licet ob imbecillitatem nature non transcant quartam generationem, de his itaque, & imperfectioribus locutus est Aristoteles, quod patet ex ipso textu, non enim loquitur universaliter, sed notanter ait, talia sunt nonnulla in genere insectorum.

QUÆSTIO IV.

De Nutritione.

Principalissima difficultas, que in hac quæstione examinari debet & solet, est, an videlicet in nutritione acquiratur nova substantia? qua in re Petrus Lombardus Autonomisticè Magister sententiarum 2. d. 30. negabat omninò, in nutritione acquiri novam substantiam, sed dicebat manere vivens cum illa sola substantia, quam contraxit à parentibus, equirit tamen cibum pro pabulo calor naturalis, ut cibo deficiente invadat veram substantiam viventis. Henricus verò, Durandus & Zabarella, ac alii docent, acquiri solum novas partes materie, non verò formæ; antequam autem meam aperiam mentem, nonnulla prius pro majori dilucidatione veritatis, prænotanda erant, que fusiori non indigent examine. Itaque

Notandum primò: Nutritionem dupliciter sumi posse, strictè & large; secundo modo sumitur pro qualibet conversione unius in aliud, quo modo solemus dicere ignem nutriri oleo, ligno, stuppâ, quæ nutritio multis ex capitibus non est propriè nutritio, primò, quia non fit per intus susceptionem, sed solum per juxta positionem, non secundum omnes partes, sed solum secundum aliquas. Secundo est nutritio per intus susceptionem & secundum omnes partes, ut dum vinum augetur ex appositione, seu superinfusione aque, licet aqua commisceatur secundum omnes partes vino, alius tamen adest ad nutritionem propriam defectus, quòd non fiat propter restaurationem alicujus perditum, cum nullas, ut suppono, antea amiserit partes. Tertio deniq; etiam permittendo, quòd videatur fieri propter restaurationem alicujus perditum, nam apparet ignem perditum restaurari per superinfusionem olei, quas vires propter contrarietatem olei amiserat, hæc tamen restauratio per accidens se habet ad conversionem olei, quia hæc perditio non provenit aliunde, quam ex ipsa mutua actione ignis & olei, hinc non potest oleum propriè loquendo inservire ad restaurandas partes perditas ignis, cum inservierit etiam ad eas deperdendas. Quartò denique quidquid adferatur ad probandum similes conversiones esse proprias nutritiones, nihil dicitur, si non dicatur, quòd fiant à principio vitæ, quòd hæcenus semper fuit desideratum; quare nutritio

nutritionem: oprie dictam describere poteris, quod sit: Aggeneratio substantialis ex alimento, vel nutrimento, facta virtute vitali agentis per veram intus susceptionem, qua patere poterit vel ex sola impugnatione modi sumendi nutritionem inanimatarum rerum.

rini, qui magis fatiant, quam carnes, quia tamen carnes in genere suo magis nutriunt, illae interduntur, non pisces. Inferes tertio: elementum purum posse esse nutrimentum; nam Scriptura testatur de serpente: Terram comedens cunctis diebus vitae tuae, Gen. 3. Item plantae, flores à terra avullis in aqua aliquamdiu vivunt, herbae in paludibus & piscinis frequenter sine radicibus in terra fixis virent, florent & fructus proferunt, si credendum Plinio lib. 8. cap. 33. Chameleon solo vivit ex aere, Pyrausta ex solo igne: ergo.

Elementa simplicia possunt esse nutrimentum

III. Notandum secundò: Nutrimentum etiam esse duplex, unum proximum, aliud remotum; proximum est id, quod immediate converti debet in substantiam aliti, quod in plantis est succus ex terra & aqua conversus, & per radices attractus, in animantibus exanguibus humor quidam aequivalens sanguini, in sanguineis principaliter est sanguis, nam negandum non est, quin chylus, pituita, flava & atrabilis pluribus partibus inservire possint ad nutrimentum. Nutrimentum remotum, varium est pro diversitate viventium, quod enim uni cibus est, alteri virus est; Nam ut pulchrè D. Augustinus lib. 21. contra Faustum 13. dicitur: Nunc ipsi nos homines ita sumus, ut plerumq; alter appetat alimentum, quod alter abhorret, sive pro intemperatione naturae, sive pro usu consuetudinis, sive pro affectione valetudinis, quando magis longè diversi generis bestiarum corpora possunt illud habere jucundum, quod nobis amarum est. Aliter caprae nunquam ad roscendum suspenderentur oleastrum. Nam sicut nonnulli morbo hominum mel amarum est, ita illi naturae pecoris suavi est oleaster. Ex quo proximum conficitur, suntq; omnia illa, ex quibus proximum confici potest. Quod si autem quæras, ex quibusnam proximum confici possit? Respondeo in primis certum mihi videri, nullum accidens rationem nutrimenti habere posse, nam ex accidenti nullo modo potest produci substantia, quod tamen fieri debet, cum forma viventis induci debet in alimentum per conversionem substantialem. Ex quo poteris inferre, nec odores, nec sapores, sive considerentur in ratione qualitatum præcisè, sive ut sunt exhalationes vagorosae, posse hominem nutrire (benè tamen possunt confortare cerebrum) maximè etiam, cum non conserventur in sede, ubi solita est fieri nutritio, sed omnes petunt non stomachum, sed cerebrum, in quo nullum est instrumentum concoctionis. Nec recurras ad species sacramentales, quia licet homo illis nutrirè possit, hoc non fit per species, sed quia in ultima dispositione concurrat Deus ad producendam materiam aptam natam nutrire; deinde dicit Doctor subt. si puer & infans toto tempore, pono usque ad 30. annum, his speciebus fuisset nutritus, constaret solum ex quantitate & forma substantiali, sicut si ignis, aut cineres, qui ex illis speciebus geniti solum ex forma substantiali & quantitate constarent, non essent ejusdem speciei. Inferes secundò: vinum nutrire posse, tum, quia substantiale est, tum, quia Aristoteles alerit, vinum merum difficilius concoqui, quam dilutam, supponens utrumque concoqui posse & immutari; nec obstat, quod vinum etiam liberaliter haustum non frangat jejuniu Ecclesiasticum (tollit tamen meritum) hoc enim non provenit, quia non nutrit, sed quia Ecclesia præcepit & vetuit ea, quæ per se primò nata sunt esse nutrimentum, quales sunt soli cibi, quod patet à pari; nam multi reperiuntur pisces marini, qui magis fatiant, quam carnes, quia tamen carnes in genere suo magis nutriunt, illae interduntur, non pisces. Inferes tertio: elementum purum posse esse nutrimentum; nam Scriptura testatur de serpente: Terram comedens cunctis diebus vitae tuae, Gen. 3. Item plantae, flores à terra avullis in aqua aliquamdiu vivunt, herbae in paludibus & piscinis frequenter sine radicibus in terra fixis virent, florent & fructus proferunt, si credendum Plinio lib. 8. cap. 33. Chameleon solo vivit ex aere, Pyrausta ex solo igne: ergo.

Notandum tertio: Potentiam nutritivam non esse calorem naturalem, vel temperamentum primarum qualitatum; quia hujusmodi temperamentum, & calor naturalis accidens cum sit, ad productionem substantiae pertinere non potest, & licet Aristoteles sæpè calorem naturalem, potentiam nutritivam appellet, loquitur tamen solum ut est potentia instrumentalis, non principalis, inservit namque ut instrumentum ad nutritionem: principalis itaq; potentia nutritiva, est facultas & principium convertendi alimentum in substantiam aliti, quæ diversa est, non tantum in viventibus specie differentibus, sed etiam in eodem vivente juxta diversitatem formæ corporeitatis, in quibus diversos effectus producit; nutritiva enim ossis producit os, nutritiva carnis carnem, &c. ad eam plures aliae adhuc requiruntur virtutes, videlicet attractiva, retentiva, expulsiva, secretiva, chyli factiva & sanguificativa, quarum amplius examen relinquo Medicis. Interim

IV. Calor naturalis non est potentia nutritiva.

Notandum quartò: In nutritione plures intercedere mutationes, nam in primis cibus alteratur in ore per comminutionem & admixtionem salivæ, inde delatus ad stomachum, calore naturali ejusdem, adjuvantibusque cæteris membris vicinis, præsertim hepate, concoquitur & in massam quandam, quam Medici chylum compellant, transformatur, qui chylus per inferius orificium ad intestina deductus secundum partem meliorem per meseraicas venas fugitur, & impuriorebus per secessum dimissis trahitur ad jecur, à quo in chimum convertitur, quæ est massa quædam aggregata ex quatuor humoribus, sanguine scilicet, pituita, flava & atrabili, sanguis per cavam magnam, est vena sic appellata, ad omnes partes corporis deducitur, & ex ipsa unaquæque pars aliquam partem in suam convertit substantiam, in qua conversione formaliter & realiter loquendo, consistit ipsa nutritio, nam si hæc sola fieret, jam nutrireretur vivens. His itaque prænotatis

V. Quomodo fiat nutritio.

Dico I. Datur vera nutritio substantialis, in qua verè acquiritur nova substantia, quæ non se habet tantum per modum fomenti, ne calor naturalis extinguatur, sed in veritate in naturam viventis transit. Ita Scotus in 4. d. 44. q. 1. §. Circa istam quaestionem, quodque clarè docet D. Augustinus lib. de agone Christi cap. 2. sic loquens: Quod manducamus, in nostrum corpus convertimus, ut ipse cibus secundum corpus

VI. Datur vera nutritio.

F. Amanás Hermann Physica.

Rrrr 2

corpore

corpus hoc fiat, quod nos sumus. Lib. 7. Gen. litt. 16. Moventur arbuta non tantum vi extrinsecus impellente, veluti cum ventis agitantur, sed illo motu, quo intrinsecus agitur, quidquid ad incrementum speciemq; arborum pertinet, quo ducitur succus in radicem, vertiturq; in ea, quibus constat herba & ligni natura. Et Serm. 120. Divers. cap. 11. Quis dignatur fercus intueri? Quod homo intueri horret, servare curat. Illud ergo, quod consumptum jam & abjectum videbatur, redit in pinguedinem terræ, pinguedo in succum, succus in radicem & quod de terra in radicem transit, invisibilibus accessibus migrat in robur, distribuitur per ramos, a ramis in germina, a germine in fructus & folia. Ecce, quod horrebatur! Ex quibus patet quam inaniter Magister pro se D. Augustinum citare conetur. Probat secundum: In homine, verbi gratia 30. annorum sunt plures partes carnis & quantitatis quam in puero, ut de se constat, sed has partes non potest acquirere, nisi per nutritionem; ergo aliquid alimenti transit in substantiam alibi.

VII.

Dices: Verum quidem esse, quod plures partes in homine sint quam in puero; verum tamen non spectant ad naturam, sed solum se habent ut fomentum. Contra: hoc implicat; nam partes illæ sunt tam bene animatæ, ac illæ, quæ a parentibus contractæ fuerunt; ergo tam bene spectant ad naturam sicut a parentibus contractæ, quod autem sint animatæ, patet ex illarum operationibus, vegetationis scilicet & sensationis, quod non esset, si non essent animatæ. Deinde, etiam facillime corrupterentur, prout fieri cernimus in aliis rebus inanimatis. Et si a Magistro queritur, quomodo ergo ossa, nervi &c. in tantam evaserint magnitudinem? Respondet, fieri per rarefactionem, quod mihi inconceptibile apparet, utpote cum rarefactione corpora extenuentur, ac debilitentur, adeoq; debiliora ossa haberet homo 30. annorum, quam infans trium. Attamen

VIII.

Explicatur
authoritas
Christi Do-
mini.

Magister opponit nobis illud Matthæi 15. Omne, quod intrat in os, in ventrem vadit & per secessum emittitur; ergo nihil de alimento in substantiam aliti convertitur, quandoque omne per secessum emittitur. Verum tamen respondeo ly omne dupliciter sumi potest, distributive & collective, si primo modo sumatur, quod idem erit ac de quolibet cibo in os intrante aliquid emittitur, concedo, si sumatur secundo modo pro qualibet scilicet parte cibi, nego. Ita expressè docet D. August. lib. de vera religione cap. 40.

Instari potest: Quælibet pars ejusdem cibi est homogenea cum alia, saltè ordinariè; ergo vel omnes convertet, vel nullas; non omnes autem convertit calor naturalis & potentia nutritiva, cum aliqua per secessum vadant; ergo nullam. Sed respondeo negando consequentiam: ex antecedente solum sequitur, omnes convertibiles, non verò omnes converti, quod provenit ex debilitate caloris naturalis, qui non potest ita efficaciter agere & hoc patet inde, quod aliqui ex eodem cibo melius nutriantur & plus in se convertant, quam alii. Ratio autem, cur hæc convertatur & non alia pars alimenti, cum tamen omnes sint homogeneæ, æqualem habentes resistentiam, est, non

Omnes partes
sunt quid
convertibile
non tamen
omnes con-
vertuntur
propter de-
bilitatem
caloris natu-
ralis.

natura earum, sed major, vel minor approximatō & dispositio, potest namque evenire, ut una pars sit magis accommodata ad recipiendum actum potentie nutritivæ, quam alia.

Dico 2. Vivens toto tempore vitæ suæ nutritur, in quantum scilicet calor naturalis semper agit disponendo alimentum, ut convertatur in substantiam aliti, licet non nunquam conversiva internum patitur. Ita D. Augustinus Con. 2. in Pf. 88. Similia est caro nostra Luna, quæ omni tempore, & omni mense patitur augmenta & decrementa. Serm. 121. Divers. cap. 11. Corpus nostrum quamdiu corruptibile est & moriturum, indigentiam patitur refectionis inde & fames existit. Propterea esurimus & sumus, & si esuriam sumus, nostram diuini distulerimus, quam potest corpus sustinere, perducitur ad tabificam maciem, & ad quandam morbidam exilitatem, descendit viribus & non succedentibus. Et si amplius fiat, etiam mors consequitur. Nam semper de corpore nostro descendit aliquid, quasi quodam fluvio descendens, sed inde non seminus vires descendentes, quia per refectionem sumimus succedentes. Et hæc Conclusio potest etiam clarè deduci ex S. Bernardo Episcopi. l. tom. 1. mih. fol. 6. & Apolog. de vit. & morib. Relig. cap. 8. Item tract. de grat. & lib. arbit. cap. 6. ubi expressè docet, cibum & potum, propter famem, sumenda & famem optimum esse condimentum, fames autem oritur et penuria alimenti, unde substantiam ipsam aggredditur. Audi eum ultimo loco citatum: Bonus est panis, sed esurienti. Potus delectat, sed sitienti. Deniq; saturato cibo potusq; jam nequaquam sunt grata, sed gravia. Tolle famem & panem non curabis. Tolle sitim & hymphidissimum fontem, ac si plaudis respicias. Probat etiam ratione de lenitate (quod in pueritia & juventute nutritio extra controversiam est) tum, quia est eadem ratio de ipsa, ac de aliis ætatibus; tum, quia in senibus manet aliquid caloris naturalis, licet non tantum, quantum in aliis; ergo semper aliquid in se convertet; tum, quia tam senes fame moriuntur, & sine cibo esse non possunt, ac juvenes; denique, quia non est assignabilis dies, mensis, annus, quando cessaret nutritio. Sed in contrarium

Arguitur: Si homines per omnem ætatem, etiam senectutem nutrentur, sequeretur eos nunquam morituros, nisi ab extrinseca causa agente & destruyente eos, ut gladio; sed hoc est falsum; ergo. Probat major: quia non est assignabilis ulla causa intrinseca mortis humanæ, nisi quia senes defectu nutrimenti paulatim deficient ob actionem caloris naturalis, sed si senes nutrentur, hic defectus non esset, ergo calor semper haberet aliquid novi, quod converteret & per consequens nunquam corrupteretur totam substantiam aliti. Respondeo negando majorem remissâ probæ majore & negatâ minori. Ita D. Augustinus supra his verbis. Cum ergo portamus istam defectibilem injuriam vitam, cui et si cibum nunquam desit, sed subinde reparat vires, non tamen efficiat, ut mors non sit futura. Tertio enim ille statum corporis per succedentes ætates, etiam si diutius hic vivatur, venit aliquando ad terminum senectutis & ultra, quo porriguntur, non inveniet nisi mortem. Nam & lucerna ipsa etiam si subinde semper nutritur oleum, non valet semper ardere, quia ut alium capiat

non extinguatur, ipsa stупpa deficit & quaedam quasi senectute consumitur. Itaque ratio etiam ex mente D. Augustini est, quare homo moriatur, licet etiam in senectute nutriatur, quia in senibus calor naturalis per continuam actionem & reactionem deficit, & sic non potest tantum convertere de alimento, quantum in juvenibus; unde invadit partes viventes, humidum radicale paulatim consumendo.

paritas; nam anima rationalis spiritualis est & indivisibilis, independensq; à corpore, non sic animae materiales, quae divisibiliter informant subiectum, commensuranturq; juxta quantitatem & divisibilitatem subiecti, ita quod pars formae correspondeat parti subiecti, & tota forma toti subiecto; unde sicut nequit tota forma informare aliud totum subiectum, neque pars partem poterit, cum aequè pars dependeat à parte subiecti, sicut tota à toto subiecto.

Dices 2. Si acquireretur nova materiae & formae pars in nutritione, nunquam homo senesceret, quia semper carnem juvenem acquireret sed hoc dicendum non est: ergo, Respondeo negando sequelam; quia licet semper nova caro acquiratur, cum semper fluat & refluat, quia tamen calor naturalis ex continua actione debilitatur, hinc caro impurius generatur & ita senescit aliquis, ac in tantum debilitatur, ut non possit amplius convertere & resistere corrupti. Pro fine quaestionis

Quaeres primò: Quid sit fames & sitis, & unde oriatur? Respondeo famem esse divisionem ventriculi propter penuriam nutrimenti; sitim verò esse dolorem in oesophago & faucibus, ob penuriam potus & succi humidi. Oritur autem fames, quando in membris non est sufficiens sanguis; membra enim sugunt venas, venae hepar, hoc venas meseraicas & alias, quae ad stomachum pergunt, & haec ex stomacho extrahunt, quod in ipso reperiunt, unde ipse corrugatur & dolet, & quia ex defectu alimenti deficiunt spiritus vitales, hinc non tantum dolor in stomacho, sed in omnibus membris sentitur debilitas, quia praeterea potus animalis est necessarius, tum, ut concoctioni stomachi deserviat, tum, ut ariditatem membrorum, sanguinisque calorem mitiget, ideo quando succus deficit in membris, arescunt, oriturq; similis contractio, sicut in fame, caufaturq; dolor quidam in oesophago & faucibus. In illis verò, qui frequentius sitiunt, etiam si humoribus abundant, dici potest, quod tunc oriatur ex intemperie jecuris, vel; quia fauces & oesophagus abundat humore salso & acido.

Quaeres secundò: An quodlibet possit esse cuiuslibet viventi nutrimentum? Respondeo negativè ex D. Augustino supra contra Faustum & lib. 1. contra Crescon. 23, ac lib. 2. de moribus Manichaeorum cap. 8. dicente: Elaeborum alio modo cibum est, alio medicamentum, alio venenum. Oleum nostris corporibus commodum est, animalibus autem multum, quae sex pedes habens vehementer adversum. Panis hominem alit, Accipitrem necat. Et ratio est, quia non in omnibus sunt aequales dispositiones, formae & mixtiones, prout nec in omnibus aequalis est complexio. Sed

Quaeres tertio: Quomodo ergo fieri potest, ut quibusdam illud non noceat, sed proficit, quod aliis obesset & venenum, sic legitur de Mithridate apud Plinium, de quo Martialis lib. 5. sic canit:

Profecit potò Mithridates sapere veneno,
Toxica ne possent seva nocere sibi;
sic etiam contingit in his partibus usque nunc in pluribus

XIV. Caro impurius accretis facit quod homo non moriatur semper juvenis.

XV. Explicatur quid sit fames & sitis.

XVI. Non quodlibet potest esse cuiuslibet nutrimentum.

XVII. Quomodo venenum possit fieri nutrimentum.

XI. Instatur: Tum, quia si natus calor destrueret partes viventes, destrueret etiam seipsum, quia destruens subiectum sine quo esse non potest, destruit seipsum, nihil autem intendit sui destructionem. Tum, quia si calor naturalis causeret mortem, sequeretur ipsam non esse violentam, quia non esset ab extrinseco non conferente vim passio, ut est quodlibet violentum. Sed respondeo ad primum distinguendo sequelam, destrueret etiam seipsum per se & directè, nego; indirectè, concedo sequelam. Nam calor natus non intendit destrui subiectum, sed solum alimentum proximum in aliti substantiam convertere, quia autem ex hac actione sequitur semper corruptio partium, per accidens est calori sua destructio & indirectè intenta. Ad secundum respondeo negando sequelam, nam licet calor sit intrinsecus animalis viventi & ab eo causetur mors, ipsa tamen violenta est, quia non est juxta inclinationem viventi, sed contra; unde in definitione Philosophi violenti, particula extra non debet semper & praecise, ac veluti intrinseca ratio violenti constitutiva, sumi pro existente aliquo extra subiectum sed prout significat habitudinem ad subiectum secundum inclinationem, ita quod illud verè possit dici extra, quod est extra inclinationem.

XII. Dico 3. Quando forma viventi est divisibilis, in nutritione acquiritur tam nova pars materiae quam formae. Est Scoti cit.

XIII. Dices: Anima rationalis, licet non possit informare aliud subiectum adaequatum, potest tamen informare aliam partem: ergo licet sit inconveniens, ut forma tota se extendat ad informandum aliud subiectum totum, non erit tamen inconveniens, ut se extendat pars ad informandam aliam partem. Sed reverà nulla est

pluribus foeminis, quæ cretâ, carbonibus, muro, calce vivâ, imò arancis vescuntur, fervente earû appetitu, & his ac similibus oblectantur; & similia refert Albertus Magnus se vidisse Colonia. Respondeo similia vehementer nocere, & si superare possunt, & consuetudinem pluribus actibus inducere, eam facere, quod non nocent. Ita sentit D. Augustinus proximè citatus, ubi allatis verbis hæc subjungit. *Quædam facinorosa mulier Atheniensis, ut producit historia, venenum, quod certò modulò damnati ut moreverentur, hauriebant, paulatim sine ullo, vel leyi incommodo valetudinis effecit, ut biberet. Itaq; cum esset aliquando damnata, legitimam illam quantitatem veneni, quam consuetudine vicerat, accepit ut ceteri, nec ut ceteri extincta est. Unde hic valet vulgatum: Consuetudo est altera natura, quare secundum Hypocratem, qui continuò vescitur cibis non adeò bonis, melius ei prosunt, quàm boni inaffueti. Itaque consuetudo debet paulatim introduci, cum quibusdam remediis ad initium adhibitis, sic enim stomachus in venenum agendo reparietur; venenum verò agendo, stomachum suis sensim afficiet qualitatibus, reddetq; sibi similem, simile autem in simile ut tale non agit. Potest hic infervire sexus vehemens appetitus & apprehensio, diversitas regionis, nationis, aeris, nam etiam Plutarchus dicit in Perside mala persica venenata esse, quæ tamen apud nos Europæos sapida sunt, ut canit Columella*

*Quæ barbarâ Persis
Miserat, ut fama est, patrii armata
venenis,
Ambrosios præbent succos oblita nocendi.*

QUÆSTIO V.

An vivens toto tempore vitæ amaneat idem, & quomodo?

I.
Omnis partes fluunt & resurgunt.

Difficultatem hanc movet quæstio præcedens, nam quia ibi dixi viventis partes tam spermaticas, utpote quæ sunt ejusdem rationis, cum nutrimentalibus, & eodem modo, ac semper nutrimento indigent, quàm solidas, ut sunt ossa, ac nervi (contra Arriagam, asserentem ossa, postquam ad statum certum pervenerint, eorum poros claudi, ac consequenter non amplius sugere alimentum) fluere atque resfluere, nam par utrobique est ratio; & licet ossa multum exsiccantur, hoc tamen non probat, quin adhuc fluant, quàmvis non ita facile, ob majorem resistentiam, ut tam citò advertatur sicut in aliis partibus fluxibilibus, alioquin si post determinatum incrementi tempus non essent fluxibiles, essent diversæ rationis à seipsis, quando erant fluxibiles. Hinc itaque oritur difficultas, quæ nec Magistrum, nec Henricum premit, utpote cum prior absolutè, posterior quoad formam neget aliquid in nutritione acquiri, adeoque ratione formæ idem manet toto tempore, nobis tamen incumbit resolvere, quomodo possit idem vivens numero permanere, cum fortè omnes partes fluxerint, & aliæ refluxerint, nec idem numero esse possit, nisi sint partes eadem numero, & maxime

hoc urget in anima vegetativa, & sensitiva, ubi dicebam, tam novam materiam, quàm novam formam acquiri. Ad quod

Dico primò: *Non bene salvatur identitas ejusdem viventis, quod idem numero sit, per æquivalentiam partium.* Est contra Joannem à S. Thoma, Pontium, &c. asserentes, licet in fine nulla pars viventis maneret, quæ fuit in principio, quia tamen hæc partium mutatio valde successiva fit, & per longum tempus, modò secundum unam, modò secundum alteram partem, & quia pars adgenita similis est parti corruptæ, idem censetur, prout solemus dicere eundem fluvium, quàmvis secundum partes varietur, & navis eadem dicitur, licet modò manus, cras temo, postea puppis, ac iterum tabula, post tabulam mutetur.

Probatur Conclusio: Quia qualiter manent partes in toto, taliter manent ipsum totum idem, quia sicut non dicitur totum, nisi propter partes, ita non dicitur idem totum, nisi per partes easdem; ergo si non manent partes, nisi per æquivalentiam, non manebit, nisi totum per æquivalentiam, & consequenter non idem numero, quod fuit in principio. Confirmatur: Quia alioquin non remaneret eadem accidentia numero, sed solum per æquivalentiam; quia non maneret idem substantium, quod tamen falsum esse patet, nam cicatrix graviter inflata in aliqua parte, in principio vitæ, remanet eadem usque ad finem vitæ.

Dico secundò: *Identitas numerica ejusdem viventis toto tempore vitæ non potest melius salvari, quàm quod licet partes solidiores, & principales ex magna parte fluant, ex magna parte eorum maneat.* Ita Maftrius, qui probat eodem d. 44. q. 1. M. ubi ait, multas partes fluere in vita hominis, & multas redire, ergo si patisset nullam partem manere eandem per totam vitam, non dixisset multas fluere, sed omnes: ergo si manent ratione illarum congruentiæ dicitur manere idem vivens toto tempore vitæ, quia hic modus bene, & nullus alius melius rem hanc explicat; ergo.

Dices: A partibus durioribus permanentibus non potest dici idem numero vivens, utpote quia longè pauciores sunt, quàm illæ, quæ fluxerunt, & refluxerunt, & denominatio semper fit à majori & principaliori, qualia sunt membra fluentia, cor, hepar, & cerebrum similiter in planta plures sunt partes addite, quàm in instanti generationis habebat; ergo non poterit dici idem numero, sed debet dici omnino diversum. Respondeo, quàmvis in vivente non inveniatur tam perfecta unitas, sicut in spiritalibus, adhuc tamen est vera unitas, licet cum aliqua mutatione, neque ex hoc, quod longè plures partes fluentes, idè vivens diversum dici debet, nam principales plures sunt, ut nervi, ossa, cartilaginee, cutis, cerebrum, quæ secundum plures partes manent, quàm fluentes minus principales, ut caro, quæ non ita principaliter ad conservationem viventis pertinet, quia plures homines inveniuntur quasi excarnes, non tamen exolci, vel sine nervis, idè fit ab istis denominatio, quia permanent, non

non verò ab illis. In plantis non nego, quin fit minor unitas, quam in aliis viventibus, quia etiam imperfectiori vivunt vitâ, quam cætera viventia, ex divisione enim plantarum duo numero diversa viventia fiunt, si ramus præscindatur, non sic in aliis viventibus. Denique non debet fieri comparatio inter vivens, ut est in principio genitum, & in fine vitæ, sic enim patet, quòd valdè excedat partes, sed comparari debet, ut est in fine vitæ, ad se ipsum in tempore augmenti, nam sic apparebit vivens in fine vitæ habere easdem ferè partes duriores, quas tempore incrementi acquisivit.

QUÆSTIO VI.

De Augmentatione, & Accretione.

I. Multipliciter Sumi potest augmentatio, primò enim sumitur pro quacunq[ue] mutatione, quomodocunq[ue] facta, in quocunq[ue] genere, sive per extensionem, sive per intensiorem, sive in quantitate sive in qualitate, quo sensu dicitur qualitas augeri, & homo crescere in virtutibus & vitiis. Secundò assumitur pro accretione & augmentatione, quâ corpora absque additione alicujus substantiæ propriæ augentur, & hæc propriè dicitur rarefactio, de qua quæstione sequenti. Tertiò sumitur pro actione, quâ corpora aliqua augentur per additionem alicujus substantiæ, quæ tamen additio fiat à causa extrinseca, ut cum aquæ superfunditur aqua, vinum vino, &c. Quartò denique, prout de ea nos hic agimus, quando vivens per principium intrinsecum alimenti conversivum augetur, ad quam plura solent concurrere, nam primò extenduntur partes viventis, quoad omnes dimensiones, per quam aperiuntur partium pori, quâ distensione factâ egreditur ex venis capillaribus sanguis, ubi decoquitur, deinde fit conversio alimenti in substantiam aliti, quæ est nutritio, quartò fit acquisitio partialis quantitatis, & ultimò consequitur illa extensio ad majorem Locum occupandum, de quibus queritur, in quam actione consistat augmentatio, & quomodo à nutritione distinguatur? Quæ breviter, more solito, expediam. Unde

II. Dico 1. Accretio realiter distinguitur à nutritione, sive sumatur in ratione actionis, sive in ratione mutationis. Ita Scotus in 4. d. 44. q. 1. Estque clara mens D. Augustini Cath. 21. capite. Probatur ex Scoto cit. sub. lit. N. ubi ponit ipsas, quantum est ex se, separabiles, quia nutritio est solum propter imperfectionem ad restaurandum scilicet deperditum, ideò per accidens solum à natura intenditur, augmentatio verò est propter perfectionem acquirendam, debitam scilicet quantitatem cuicunque toti à natura determinatam, quæ adhuc esset, etsi non esset nutritio. In quacunq[ue] ergò, inquit Scotus, nutritione usque ad terminum augmentationis aliquid præcisè convertitur, propter nutritionem scilicet, ut restaretur illud, quod fluxit, aliquid autem propter augmentationem, scilicet ut acquiratur quantitas debita, etsi nihil fluxisset. Quare nutritio in ratione actionis est acquisitio novæ partis substantialis

in gratiam partis defluxæ, augmentatio verò in ratione actionis est productio partis novæ quantitatis in gratiam naturæ debitæ. Confirmatur: Quia termini utriusque realiter distinguuntur, nutritionis enim est substantia, augmentationis quantitas; ergò.

III. Opponitur Conclusioni Authoritas Aristotelis I. Gen. t. 41. dicentis: Differunt nutrimentum & augmentatio ratione. Nutrimentum augmentatiõni idem quid est; Tum ratio, sicut se habet quantitas totalis in substantia generata, ita se habet quantitas partialis respectu substantiæ partialis, sed quantitas totalis producit in generatione eadem actione, quâ producit substantia sine nova mutatione; ergò & quantitas partialis in acquisitione substantiæ per nutritionem, adeoque augmentatio non distinguitur, sive in ratione mutationis, sive in ratione actionis à nutritione: Probatur minor; quia ideò non datur motus ad relationem, quia acquiritur relatio ex sola productione fundamenti & termini, ergò si quantitas acquiritur per acquisitionem substantiæ, non debet ad eam dari nova actio & mutatio. Verumtamen ad Aristotelem Respondeo, eum solum velle, quòd potentia nutritiva & augmentativa terminos suos accipiant ex eodem alimento, non verò quòd sint eadem actiones & mutationes, sed quia idem alimentum utrique inservit. Ad rationem Respondeo, negando minorem, quòd scilicet eadem actione producatur substantia & quantitas in generatione, quandoquidem enim quantitas est entitas realiter distincta à substantia, petit distincta actione fieri à substantia, & licet in generatione non sit distincta mutatio, non sequitur, quòd non sit in augmentatione, nam hoc non fit ex eo, quòd non fit terminus ibi præfens, potens terminare motum, sed ex eo, quòd quia subjectum seu compositum non præfuit tempore sub privatione, in augmentatione & est terminus distinctus & subjectum præfuit sub privatione ejus, quando scilicet vivens erat sub minori quantitate. Ad probationem dico, non esse idem de quantitate, & relatione, quia hæc est ens occasionatum à natura, per se non intentum, quantitas verò per se à natura intenditur, ut patet ex verbis Scoti supra relatis.

IV. Dico 2. Augmentatio non consistit in extensione majori ad locum, sed in acquisitione partialis quantitatis, quâ vivens succedit à minori quantitate ad majorem virtute calorû naturalium.

Probatur prima pars: Ex Aristotele 5. Phys. afferente, augmentationem esse morum ad quantitatem; ergò augmentatio non consistit in extensione, sive terminetur ad locum, sive ad raritatem, cum nec locus, nec raritas ad prædicamentum quantitatis spectent. Confirmatur; nam extensio localis est effectus augmentationis; nam hæc causalis vera est: ideò vivens majorem occupat locum, quia est augmentatum, non verò ideò est augmentatum, quia majorem occupat locum, nam per rarefactionem majorem quis occupat locum, & tamen propriè, & verè non est augmentatus, unde si Aristoteles dicere videretur, prout 4. Phys. t. 63. ab adversariis citatur, tanquam afferens,

III. Obicitur Aristoteles

Et etiam ex ratione

Solvitur obiectio ex Aristotelis autoritate & ex ratione

IV. Augmentatio consistit in partiali acquisitione quantitatis.

afferens, tam additionem quantitatis, quam extensionem, & rarefactionem esse augmentationem, intelligendus est de augmentatione in largiori acceptione.

Probatur secunda pars primò:

Ex eodem Aristotele I. Gen. t. 31. & 41. & de anima. lib. 2. t. 47. ubi ait: *Est autem esse aliud alimento, & augmentativo, secundum enim quòd quantum quoddam est, augmentativum est, secundum autem hoc, quòd aliquid, est substantia alimentum.*

Probatur secundò: Quia quantitas verè potest per se terminare motum; ergò acquisitio quantitatis est verus motus ad illam; probatur antecedens; quia habet veram entitatem acquisibilem & contrarietatem sufficientem, ut possit causare successione, sicut enim latitudo spatii, & latitudo intensiva caloris sufficient, ut inter unum & aliud ubi, inter remissum calorem & intensum detur vera mutatio seu motus, ita latitudo, quæ inter majorem & minorem quantitatem adest, sufficiens erit ad causandum motum.

V.
Non destrui-
tur prior
quantitas.

Dico 3. *Augmentatio, ut est actio, consistit in productione partiali quantitatis, non totali, ita ut prior tota destruat, & nova totali de novo producat.* Est contra Gottfredum asserentem, præcedentem quantitatem corrumpi, & novam de novo produci.

Probatur Conclusio primò:

Authoritate S. Augustini in Categ. cap. 21. *Quæ crescunt, aut minuuntur quantitate immutantur;* ergò nova pars quantitatis acquiritur.

Probatur secundò: Quantitas est subjectum immediatum omnium accidentium; ergò si ad acquisitionem novæ, destrueretur prior quantitas, omnia accidentia, vel deberent migrare de subjecto in subjectum, vel æquæ deberent mutari; primum falsum est, secundum contra experientiam; nam videmus accidentia illa manere in rarefactione quantitatis Eucharistiæ, nec ulla causa assignari potest, quæ illas quantitates caloris, saporis, &c. iterum reproducat. Denique ad appositionem unius guttæ aquæ deberet destrui tota maris quantitas, quod est falsum: ergò.

QUÆSTIO VII.

De Rarefactione & Condensatione.

I.
Introductio
ad quæstio-
nem VII.

Non est hic sermo de quacunque rarefactione, aut condensatione, ut quare ignis, aut aer sint rariores, quam ferrum? Certum enim est, hanc raritatem, aut densitatem habere ex natura intrinseca; nec est sermo de rarefactione in largiori acceptione, & tam sensibili, ac est rarefactio spongiæ, verbi gratiã, nam certum est illam rarefieri per ingressum corporis, in quo est, ut si est in aqua rarefit & extenditur ac dilatatur per ingressum aquæ, si in aère, per ejusdem aëris ingressum, sed queritur de rarefactione, ac condensatione, quando videmus corpus aliquod nunc majorem, nunc minorem occupare locum, & tamen sensui non apparet, quòd aliquid illi corpori addatur, aut dema-

tur, ut sit in aqua, dum in cacabo fervens majorem locum occupat, quam antè, & dum non est congelata majorem iterum, quam congelata, idem de butyro, cera, oleo, &c. quæ liquida majorem locum occupant, quam dura; queritur igitur, unde nam hoc proveniat, in quo diversæ, & intricate omnino sententiæ, quas omnes breviter, antequam meam sententiam proponam, prius refutabo; itaque

Dico I. *Rarefactio non fit per admixtionem aliquarum vacuitatum in corpore rarefacto, & condensatio per expulsionem vacuitatum.* Est contra aliquos antiquiores, quorum placitum referunt Aristoteles 4. Phys. t. 83. Probatur: quia natura omnino abhorret vacuum, & mirabiliter operatur, ne illud admittat; ergò. Deinde videmus, quòd corpus secundum omnes partes rarefiat, sed vacuitates non recipiuntur in omnibus partibus; ergò non fit per receptionem vacuitatum. Patet major; tum, experientia aquæ fervescens; tum, quia alias non qualibet pars rarefacti esset rarefacta. Probatur etiam minor; quia in corpore rarefacto dantur partes solidæ, quæ non admittunt vacuitates, licet admittant porosa. Denique si alicujus continui partes per vacuitates inter illius partes receptas rarefierent, partes illi inter se discontinuarentur, & ita non esset amplius idem continuum, & idem totum, cum partes illius sint inter se sejunctæ, & separatae, cum tamen idem continuum tandem maneat, quamdiu durat partes unitæ.

Dico secundò: *Rarefactio non fit per extractionem partium corporis rarefacti, & condensatio per compenetrationem partium corporis condensati.* Est etiam contra aliquos antiquiores. Prima pars sequitur ex secunda, quæ probe probatur; omnes partes quantitatis sunt homogeneæ inter se, ergò si aliqua penetraret se invicem penetrare, poterunt omnes, & sic poterit maximum corpus ad minimum redigi partium, & consequenter si plures ejusdem corporis partes poterunt se invicem penetrare, debet etiam admitti totalis penetratio unius corporis cum alio, quod in primis mirum est Physiosophicum, nec Sacratissimæ Virginis honorificum, hinc etenim sequeretur, partem ejus miraculosum non fuisse, sed naturalem, licet fuerit facta corporum penetratio.

Dices, licet omnes partes quantitatis sint homogeneæ, non penetrare se invicem adæquatè, adeoque nihil esse contra honorem B. V. vel bonam Physiosophiam. Sed Contra: Pars illa, quæ inadæquatè penetratur, est inter aliam secundum illam particulam sui, in qua fit penetratio, sed secundum illud inadæquatè fit penetratio, & secundum quod fit penetratio, & secundum aliam, secundum quam non fit penetratio, est ejusdem rationis; ergò sicut penetrata fuit secundum unam, poterit & secundum aliam, adeoque non inadæquata sed adæquata esse penetratio, vel assignetur ratio, quare secundum partem A. potuit penetrari, & non secundum partem B.

Dico 3. *In rarefactione & condensatione non acquiritur nova qualitas ratione cujus corporis*

sunt rara vel densa. Est contra Amicum & Com-
plutenfes.

Probatur primò : Autoritate D.
Augustini in Categ. cap. 21. ubi ait: *Qua cre-
sunt, aut imminuuntur, quantitate immutantur, non
commutantur qualitate.*

Probatur secundò : Ante acqui-
sitionem cujuscunq; qualitatis habetur in corpo-
re raro, vel denso effectus raritatis, vel den-
satis, scilicet, major vel minor extensio ipsius
corporis rari, vel densi, in ordine ad majorem,
vel minorem locum; ergò non datur raritas, &
densitas ut qualitates quædam, quarum effectus
fit extensio, vel restrictio, cum tales effectus an-
tecedant in corpore raro, vel denso quamlibet
qualitatem: Probatur Antecedens, quia quæ-
libet qualitas, ut qualitas, recipitur in subiecto
quanto, necessarioq; illud supponit cum omni-
bus suis partibus naturali modo existentibus;
ergò talis extensio, vel restrictio non est effe-
ctus illius qualitatis, nam qualitas talem exten-
sionem, vel restrictionem servat, qualem habet
subiectum recipiens illam. Confirmatur: Quia
occupatio loci non habetur formaliter per qua-
litatem; ergò nec occupatio major, vel minor
habebitur per qualitatem, quia per idem, per
quod inest alicui prædicatum simpliciter & ab-
solutè, per idem inest sibi tale prædicatum se-
cundum majoritatem vel minoritatem; nam
quia pariter simpliciter inest per albedinem esse
album, ita tale prædicatum solum per albedi-
nem inest secundum majoritatem, vel minori-
tatem; ergò si corpori quanto antecederet ad
quamlibet qualitatem inest hoc prædicatum
esse extensum in ordine ad locum, pariter in-
erit sibi secundum majoritatem, vel minori-
tatem omninò independentem à qualitate.

VI. *Non destrui-
tur prior
quantitas.*
Dico 4. Rarefactio non fit per destructio-
nem prioris quantitatis, & acquisitionem majoris no-
væ. Est contra Gottfredum.

Probatur: Illa major quantitas produ-
ceretur in subiecto prioris quantitatis; ergò
subiectum non esset per eam magis extensum:
probatur consequentia; quia quantitas non dat
extensionem, nisi juxta extensionem subiecti.
Deinde: accidens absolutum non destruitur, nisi
per destructionem subiecti, aut per inductio-
nem formæ contrariæ, aut amotionem causæ
conservatiæ ejus, sed nihil horum invenitur in
præposito; ergò prior quantitas non destrui-
tur, & alia totaliter inducitur.

VII. *Godtfredus dicit: duæ quantitates
non possunt subiectari in eodem subiecto; ergò
ut major acquiratur, prior debet destrui, verum
supponit falsum, non enim quantitas adveniens
subiectatur in eodem subiecto, sed in alio, ut in-
frà Conclus. sextâ videbimus.*

VIII. *Non fit per
extensionem.*
Dico 5. Rarefactio non fit sine nova quanti-
tate per novam extensionem, quæ extensio est novum
modum quantitativum. Est contra Ruvium, &c.

Probatur: Quia ex hoc sequeretur,
quòd non possemus colligere aliquid habere
majorem quantitatem, ex eo, quòd majorem
occuparet locum, sed hoc est inconveniens se-
cundum *E. Amundis Hermann Physica.*

cundum omnes; ergò. Probatur sequela; Quia
secundum Adversarios potest aliquid ex duo-
bus æqualis quantitatis occupare majorem lo-
cum, quàm occuparet alterum per additionem
novi modi quantitativi; ergò.

Dico 6. Rarefactio fit per receptionem sen-
sibilem corpusculorum intra poros rei rarefactæ, con-
densatio autem per egressum horum corpusculorum,
& compressionem insensibilem rei condensatæ. Est
conformis menti Scoti in 4. d. 12. q. 4. quam-
vis ibi nihil definitivè asseruisse probetur ex
aliis locis. Est etiam Oechami & Nominalium,
quos sequitur Arriaga & plures Scottistæ.

Probatur primò, ex sufficienti refu-
tatione aliarum sententiarum. Secundò; quia
sententia hæc optimè, & nulla melius salvar dif-
ficultates, quæ in aliis sententiis occurrunt, nam
imprimis optimè salvatur difficultas illa omni-
bus communis, quòd non videatur, quomodo
corpus modò majorem, modò minorem occu-
pet locum, nisi vel admittantur vacuitates, vel
penetratio, nam ante rarefactionem partes cor-
poris erant continuæ (dicit difficultas) ergò
quòd postea magis distent, debet dici, vel
quòd inter partes illas dentur vacuitates, vel
quòd antea fuerint magis continuæ & penetra-
tæ, hoc optimè, inquam, salvatur, dicendo cor-
pus rarefactum non occupare majorem locum,
neque plures spatii partes, sed partes corporis
rarefacti esse magis distantes inter se, quarum
distantia repletur & suppletur ab aliis cor-
pusculis occupantibus spatium interjacens.

Secundò, statim in hac sententia as-
signatur corpus, quod occupat spatium reli-
ctum à corpore raro factum densum, corpuscu-
la enim ab illo expulsa in locum relictum suc-
cedunt. Tertiò assignatur ratio congruentissi-
ma à nobis, cur corpora calida rarefiantur, den-
sentur frigida, nam calor poros aperit, ut cor-
puscula ingredientur, frigus verò poros restrin-
git & claudit, claudendoque aditum aliis im-
pedit & priora excludit.

Probatur Conclusio tertiò
positivâ ratione: Per illud fit rarefactio, per
quod potest res occupare majorem locum, sed
hoc solum potest per interpositionem corpus-
culorum; ergò. Probatur minor, quia major
extensio non potest haberi connaturaliter, nisi
per novam quantitatem, & quantitas non po-
test haberi sine novo subiecto; ergò major ex-
tensio localis non potest haberi, nisi per inter-
positionem corpusculorum, consequentia patet,
quia per corpusculum nihil aliud intelligo,
quàm rem affectam quantitate.

Arguitur in Contrâ primò:
Ex Mysterio sanctissimæ Eucharistiæ, cujus
species rarefiunt & condensantur, sed hoc ne-
quit fieri per corpuscula; ergò. Probatur mi-
nor; alioquin ibi non esset sola substantia Cor-
poris Christi, quod est contra Patres & Conci-
lia præsertim Tridentinum Sess. 13. ubi defi-
nit, totam substantiam vini converti in sangui-
nem, manentibus tantum ejus speciebus, ergò.
Respondeo negando minorem, ad Patres &
Concilia dico, nihil aliud voluisse, quàm quòd
post consecrationem non maneat substantia
panis

IX.
Rarefactio
fit per ingres-
sum corpus-
culorum.

Probatur
Conclusio se-
cundâ.

Probatur
tertiò.

Patres non
dicunt nullam
esse corpora
in Eucharis-
tia, sed nihil
de substantia
panis.

panis & vini, sed sola accidentia ipsorum; non verò, quòd non possit ibi manere alia substantia, si esset inter mixta, quæ non est materia consecrationis, ut si in hostia esset pars carbonis, aut festucae, certum est, quòd ista manerent in substantia sua post consecrationem, sicut si post consecrationem caderet festuca aliqua, aut liquor aliquis in sanguinem, certè manebit ibi secundum substantiam suam, manente verè Sacramento; quare ergò non possit manere tota ratio hujus sacramenti advenientibus de novo illis corpusculis?

XI.

Quid intelligatur per parum materiae & multum quantitatis.

Opponitur secundò *Authoritas Aristotelis asserentis, rarum esse, quod habet multum quantitatis & parum materiae, densum verò quod habet multum materiae & parum quantitatis; ergò quando aliquid fit rarum, acquirit plus quantitatis, quàm materiae, consequenter rarefactio fit per solum adventum quantitatis, & non materiae corpusculorum.* Respondeo Philosophum sic esse intelligendum, quòd rarum sit illud, quod habet multum quantitatis & parum materiae, id est, propriae substantiae, densum verò quòd habet parum quantitatis, id est extensionis & multum materiae, id est extensibilis, per interpositionem corpusculorum.

Instatur: Sicut corpus rarum propter admixtionem corpusculorum dicitur habere plus quantitatis, ita etiam debet dici, habere plus materiae, cum non sit ratio, quare accipiat denominationem majoritatis à quantitate corpusculorum, & non ab eorum etiam materia; ergò nulla solutio. Sed respondeo negando Antecedens, ad probationem dico majorem rationem esse de quantitate, quàm de materia, quia hæc corpori nihil confert, quantitas verò eidem tribuit majorem extensionem, quàm antea & sic aliquomodo potest dici sua.

Urgetur: Licet hoc modo salvetur multum quantitatis in rarefactione, non potest tamen hoc modo salvari in condensatione parum quantitatis & multum materiae, cum ad minus tantam debeat habere quantitatem, quantam materia exigit & quanta est, ergò non salvatur difficultas. Attamen respondeo distinguendo Antecedens, pro secunda parte; in condensatione parum quantitatis &c. in consideratione

quantitatis, quàm antea habuit, aut per rarefactionem habere poterit, nego Antecedens, sine tali consideratione, concedo Antecedens & nego consequentiam.

Arguitur 3. Ab experientia, quæ videmus vas obturatum plenum aqua rumpi, si per frigus condensetur, ne detur vacuum; sed hoc esset falsum, si consideratio fieret per egressum corpusculorum; ergò. Probatur minor, quia illa corpuscula possent egrediendo occupare locum ab aqua relictum, adeoq; non esset necessarium, ut vas frangeretur, ad evitandum vacuum. Respondeo negando Majorem pro parte secunda; nam vas in tali casu non rumpitur ad impediendum vacuum, quod ex eo patet, nam etiam frequenter vasa frigore rumpuntur, etiamsi non sint obturata. Secundò, quia alia statim deberet frangi quàm primum superior pars congelatur, quod tamen non contingit. Tertiò, si hoc esset ad impediendum vacuum, potius deberet impedire, ne congeletur. Ratio itaque, quare vas cum aqua congelata rumpatur (quod tamen non contingit in oleo & butyro congelatis) est, quia agentia condensationis aquam habent vim comprimendi partes vas, ex quo oritur, quòd rumpatur.

Quartò denique Arguitur; tum ex eo, quòd si rarefactio fieret per ingressum corpusculorum, accidentia ejus deberent sentiri, tum, quia sicut aqua potest rarefieri per ingressum corpusculorum, possent & ipsa corpuscula per alia rarefieri, & sic in infinitum, qui processus quàm maxime ab omnibus horretur. Sed respondeo ad primum, negando Antecedens; nam nec percipimus frequenter accidentia aeris, & tamen nullus ea denegat; multa itaq; per rationem admittere debemus, quæ per sensum non experimur. Ad secundum dico, quòd licet concederetur, aliquid corpuscula per alia iterum rarefieri posse, ex hoc tamen non sequitur processus in infinitum; quia quando devenietur ad tam exiguum corpusculum, ut non possit poros habere, in quibus recipereant alia corpuscula, ibi dabitur propter exiguitatem ipsorum status.

Amen.

